

Förkalkylen - ett viktigt redskap vid prissäkring av skörden 2012

Utvecklingschef för ekonomi Peter Österman
Svenska lantbrukssällskapens förbund (SLF)

Det har blivit allt viktigare för växtodlingsbonden att bli duktig på att marknadsföra sina produkter. Priserna på spannmål och oljeväxter kommer sannolikt också i framtiden att variera kraftigt. Detsamma gäller insatsmedel som t.ex. konstgödsel. Om bonden binder kapital i dyrt konstgödsel på hösten är en klar risk. Ett sätt att skydda sej mot denna marknadsrisk är att teckna kontrakt till fasta priser. Det kan man göra före sådden eller t.o.m. ännu längre på förhand. Som beslutsunderlag för sådana prissäkringar bör företagsledaren dock ta fram kalkyler som visar företagets kostnader och till vilket pris man kan producera varan.

Kostnaderna är kända

En stor del av odlingens kostnader känner vi redan i god tid före sådden. Rörliga produktionskostnader som gödsel, bekämpningsmedel etc. har till stor del säkert redan skaffats till gårdarna hösten innan eller på vintern. Beträffande kostnaderna kan man därför säga att förkalkylen är rätt så pålitlig. När det gäller de fasta kostnaderna kan man använda sej av förverkligade fjolåriga kostnader ifall det inte skett stora förändringar i maskinparken eller byggnaderna. Stödintäkterna är också rätt så bra kända, i stort sätt ligger de på fjolårets nivå. Den största osäkerheten gäller skördemängden. Här är

det säkraste sättet att göra uppskattningen på basen av tidigare uppnådda skördenivåer på gården. I exemplet har man erhållit höga 2000 kg rapsskördar. Det sista som återstår är sedan priset.

Modellexemplet visar gårdens prisnivåer

I förkalkylen har man räknat fem olika prisnivåer för gården. I praktiken är det fråga om produktionskostnaderna vid olika nivåer. Den första nivån, 233 €/ton är det pris om täcker odlingens rörliga kostnader. Det är en mycket väsentlig nivå med tanken på att produktionen överlag skall vara rationell. Den andra prisnivån, 320 €/ton är det pris var också arbets-

kostnaden har beaktats. För en gård som har anställd arbetskraft är lönekostnaden en direkt kostnad medan det för företagaren är i form av ett löneanspråk. 437 €/ton är det pris som täcker de rörliga produktionskostnaderna, lönekravet samt de fasta maskinkostnaderna. Om vi ännu beaktar fasta kostnader blir prisnivån 505 €/ton. Slutligen kommer vi till den prisnivå med vilken gårdens alla produktionskostnader täcks. Då har man också beaktat allmänna kostnader, ränta för åkern och kostnader för täckdiken. I exemplet behöver vi ett pris på 711 €/ton för att täcka alla kostnader med produktpriset. Observera dock att då har inte stöden beaktats.